

TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ VE SENDİKALAR*

Dr. Esat Eğilmez**

Senelerden beri faaliyetine devam eden tabip odaları otoritenin emrinde bir takım güçsüz teşekküller halinde kalmıştır.

Kanun zoru ile bu odalara isteksiz kaydolunan üyeler yıllık aidatlarını bile çok zaman ödememişlerdir. Nihayet bir dernek yeteneğinde olan bu teşekküllere üyelerin arzuları dışında kanun baskısı ile zorla kaydolunmaları ve aidat ödemeleri de Anayasa'nın kişiye sağladığı temel hak ve özgürlüklere aykırıdır.

Zaman zaman çok değerli tabip ve profesörlerin başkanlık ettiği bu teşekküller hekimlere ne gibi imkânlar sağlayabilmiştir? Halen çoğunun özel binası yoktur. Üyelerin faydalanabileceği esaslı bir kitaptan, bölgelerine gelecek 3-4 hekimi barındıracak bir misafirhaneden, hekimleri sinesinde toplayacak bir oturma odasından, bir gazinodan mahrumdurlar. Çoğu devamlı olarak bir mecmua çıkaramamışlardır. Yaşlı, güçsüz ve düşkün hekimlerle hangi müessesese ilgilenecektir? Tabip odalarının bütün faaliyeti her yılın belirli zamanlarında üyeleri toplantıya çağırarak iki sahifeyi geçmeyen bir faaliyet raporu okumak bütçeyi onaylamak ve idare kurulunu ibra etmekten ibarettir. Zaten hekimlerden toplanabilen aidat bundan fazlasını yapmağa müsait değildir.

Çok zaman tabip odalarına partilerden sızmalar olmuş, bu yüzden seçimlerle oynanmış henüz teşekkül etmiş idare kurulları şüpheler altında kalmış ve istifa zorunda bırakılmıştır.

Genç hekim arkadaşlara yapılamayacak vaatlerde bulunulmuş, bütün ek görevlerin kendilerine sağlanacağı söylenmiş sonra hiçbirinin geçerli olmadığı anlaşılınca genç arkadaşlar üzüntü ve dertleriyle başa bırakılmışlardır. Hekimlere düzgün bir yaşama ve kıt kanaat bir geçinme, gelişme ilerleme ve araştırma imkânları sağlanamadığı için yurttan en kutsal bir görevi yapma durumunda olan en genç ve aktif elemanlar başka memleketlerde imkânlar aramak durumuna düşmüşler o zaman da beyin ihracı başla-

mıştır. Biz yıllarca önce dış memlekete beyin akımı daha bu kadar yoğun bir hal almamışken gerekli ikazı yapmış ve yayınladığımız iki mektupla Türk hekimlerini yurttan kalmaya veya yurda dönmeye davet etmiştik. O zamanki ikazlarımız Makyavel sistemi yükselme amacıyla olan politika heveslisi birkaç hekim tarafından istismar edildi ve artık (hekimlerin vatanperverliğinden de şüphe ediliyor) gibi maksatlı ve realiteye uymayan manasız yorumlar yapıldı, ama maalesef dış memleketlere hekim akımı önlenemedi. Yurdumuz bu en değerli elemanların gücünden, bilgisinden ve sıhhi desteğinden mahrum kaldı.

Son zamanlarda (ekonomik ve sosyal etüdler konferansı heyetinin) düzenlediği eğitim seminerinde; gelişmemiş ülkelerdeki aydınların gelişmiş ülkelere göç etmesi sebepleri incelendi. Yurt dışında yerleşip çalışan aydınların ve bu arada sayısı 4-5 bini bulan hekimlerin yurttan dışarlarda ödev alma sebepleri arandığı zaman bu göçte maddi ihtiraslardan ziyade araştırmalar yapmak ve gelişmek ihtiyacının rol oynadığı dikkati çekmektedir. Bu hekimler için önemli bir mazerettir. Ancak az gelişmiş bir memleket olan Türkiye yine de bu (beyin ihracına) bir çare aramak zorundadır. Bir yandan hekimlerin kazanç ve refah imkânlarını artırmak çareleri düşünülürken, bir yandan da onların bilgi bakımından tatmin edilmeleri, araştırma imkânlarına kavuşturulmaları, gelişmelerinin temini, ilerleme ve yükselme gayretlerinin desteklenmesi ve karşılanması gerekmektedir. Kısaca onların entelektüel yönden tatmini lâzımdır. Kanaatimizce tabip odalarının hekimlere bu yönden de faydalı olmaları gerekir. Oysa ki şimdiye kadar böyle bir amaca yöneldikleri ve ulaştıkları söylenemez. Bu durum karşısında hekimlerin haklarını başka yollardan aramaları gerekmektedir. Sosyal, ekonomik ve politik hakların aranması için bugünün modern aracı sendikalarlardır. İşte (Türkiye Hekimler ve Eczacılar Sendikası) bu amaçla kurulmuştur. Sendikaları derneklerden ayıran vasıf onların bir demokratik mücadele ve baskı aracı olmalarıdır. 1961 Anayasası hür sendikacılığı teşvik eden ve koruyan hükümleri ihtiva ettiğinden bu Anayasa'nın kabulü tarihinden bu yana sendikacılıkta

* 1966'da Kurulan Türkiye Hekimler ve Eczacılar Sendikası'nın Çıkarıldığı Derği'nin 1. Sayısında yayınlanmıştır.

** Prof., General, Türkiye Hekimler ve Eczacılar Sendikası Yönetim Kurulu Üyesi. (yazının yayınlandığı tarihte)

büyük bir gelişme olmuş ve sendikalar daha itibarlı ve daha özgür kuruluşlar haline gelmiştir. Artık sendikalar toplumumuzun önemli baskı gurupları halinde gelişmekte ve ekonomik, sosyal ve politik alanda etkilerini artırmaktadırlar.

1963'de yeni Sendikalar Kanunu kabul edilmiş bu suretle Anayasa'nın da ilgili hükümleriyle sendikalara toplu sözleşme, grev hakkı tanınmış böylelikle sendikaların üzerinden iktidarların baskısı kalkarak yerini özgür düşünce, serbest hareket ve dinamizm almıştır.

Bizim yeni kurulan sendikamız bu nitelikte midir? Maalesef şimdilik buna evet demeye imkân yoktur. Bunun birçok nedenleri vardır. Türkiye Hekimler ve Eczacılar Sendikası bir memur sendikası niteliğindedir. Anayasamızın 46. maddesinde: "Çalışanlar ve iş verenler önceden izin almaksızın sendikalar ve sendika birlikleri kurmaya, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten ayrılma hakkına sahiptirler. İşçi niteliği taşımayan kamu hizmeti görevlilerinin bu alandaki hakları kanunla düzenlenir." denilmektedir. Bu maddeye dayanılarak 1965'de 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanunu yayınlanmıştır. Bundan sonra da birçok memur sendikası kurulmuş ve devlet personeli demokratik bir baskı aracına kavuşmuştur. Bizim sendikamız da bunlardan biridir.

Ancak 624 sayılı kanun devlet personelinin bir baskı gurubu olma yeteneğini fazlasıyla kısıtlamaktadır. Sendikalara derneklerden üstün bir hak tanımamaktadır. Bu kanunun birinci maddesinde: "Kamu hizmeti personelinin ortak mesleki, kültürel, sosyal ve iktisadi hak ve menfaatlerini korumak, özellikle mesleki gelişmeyi ve aralarındaki yardımlaşmayı sağlamak" 13. maddesinde de: "Kamu hizmeti personelinin ilgilendiren mesleki meseleleri, mesleğin gelişmesini, üyelerin personel hukukundan doğan maddi ve manevi hak ve yükümlerini, mesleğin ve üyelerin yararına uygun bir şekilde halle çalmak ve savunmak" tan söz edilmektedir.

Oysa ki bu ödevleri yerine getirmek için memur

sendikaları bu türlü güçten yoksun bırakılmışlardır. Memur olan sendikacıların devlete karşı korunma imkânları yoktur. Sendikalarda resmi hizmet dışında çalışmaları lazımdır. Toplu sözleşme yapamazlar, devlet hiçbir hususta kendileriyle görüşmek ve anlaşmak zorunda değildir. Grev yasaktır, memurlar devlete uyumsuzluk çıkaramazlar.

Anayasa'nın bütün vatandaşlara hattâ derneklere tanıdığı bazı haklar; örneğin toplantı ve gösteri yürüyüşü, 624 sayılı kanunla memurlara yasaklanmıştır. Oysa ki Anayasa'nın 28. maddesi "herkes önceden izin almaksızın silâhsız ve saldırsız toplantı veya gösteri yürüyüşü yapmak hakkına sahiptir der. Anayasa'nın 11. maddesi bir kanunun bir hakkı ne gibi sebeplerle kısıtlayabileceğini belirtmektedir. Kanun: "Kamu yararı, genel ahlâk, kamu düzeni, sosyal adalet ve milli güvenlik gibi sebeplerle de olsa bir hakkın ve hürriyetin özüne dokunamaz. Halbuki 621 sayılı kanun bu sebeplerin hiçbiri olmadan memur sendikalarının işlemlerine engeller koymuştur. Görülüyor ki 624 sayılı kanun sendikaların mücadeleci karakterini kabul etmemekte onu bir baskı organı yeteneğinden çıkarmakta, ancak dileklerde bulunabilen pasif bir varlık halinde görmekte, memur sendikasını Anayasa'nın bir hükmünün yerine getirilmesi için adeta zoraki olarak kabul etmektedir. Güçlü sendikaların kurulmasından ve sendikalaşmış personelin hakkını aramasından ürküldüğü ortadadır. 624 sayılı kanunun bütün bu çekingen durumuna bu temel özgürlükleri kısıtlayan hükümlerine rağmen memur sendikalarının örgütlenmesi, federasyonlar ve konfederasyonlar halinde birleşmesi bir baskı gurubu haline gelmesi ve kamuoyunu, yasa organını ve başka baskı guruplarını etkileyecek bir güce erişmesi gereklidir.

Türkiye Hekimler ve Eczacılar Sendikasının bu amaçlara ulaşabilmesi üyelerinin ilgisine, cesaretine ve idealizmine bağlıdır. Bu yazımız Türkiye'nin beynini teşkil eden hekimlere bir çağrı olarak dikkatle gözönüne alınmalıdır. Çorumlu işçilerin direnme gücü önümüzde en canlı bir örnektir.